

Önemsiz Konular, Önemli Sonuçlar

Önemsiz gözükken bazı konular bazen önemli olumsuzluklara neden olabiliyor. Geçmişte yargı kararları ve özelge örnekleri üzerinden, vergide basit hataların nasıl telafi edilemeyen sonuçlar yarattığına ilişkin çok sayıda makale yazdım. Bugün bir özelge ve bir yargı kararı üzerinden iki basit konuya değineceğim. Alınacak dersler olabilir.

Kiralık kasada bulunan varlıklar kime ait?

Özelgeye konu olmuş bir örnek olay. Özelgede yer alan bilgilerden anladığım kadarıyla, konu özetle şöyle: Bir bankada bulunan kiralık kasanın sahibi vefat etmiş. Kasa açma tutanağında, kasadan çıkan bütün ziynet eşyaları ve nakit paranın kasa sahibinin kız kardeşine ait olduğuna ilişkin vefat edenin kendi el yazısı ile yazılmış not çıkmış. Mali idareye, kasadan çıkan varlıkların veraset ve intikal vergisi matrahına dahil edilip edilmeyeceği sorulmuş.

İdare verdiği özelgede;

- Kiralık kasa sözleşmesinin sadece muris ile yapıldığı ve kasanın bir başkası tarafından da kullanılabileceğine dair herhangi bir belge bulunmadığı,
- Bu kapsamda kiralık kasada bulunan menkul malların murisin kız kardeşine ait olduğunu gösteren başkaca bir tevsik edici belge ibrazının söz konusu olmadığı,

gerekçeleriyle, murisin imzalı notları tek başına tevsik edici belge olarak değerlendirilemeyeceğinden, söz konusu kiralık kasada yer alan menkul malların murisin mirasçıları tarafından verilecek veraset ve intikal vergisi beyannamesinde, matraha dahil edilmesi gerektiği söylenmiş. (19.04.2022 tarih ve 16595 sayılı özelge)

Bana öyle geliyor ki, kasadan çıkan not doğrudur ve varlık gerçekten ölen kişinin kız kardeşine aittir. Muhtemelen kız kardeş de bunu söylüyordur. Taraflar aynı şeyi söylüyorsa, gerçek durumu tevsik edici bir başka belge olmadığı için beyanları kabul etmek mümkün değil demek yerine, gerçek durumun esas olduğu, kasadan çıkan varlıklar gerçekte ifade edilen kişiye aitse beyan etmeye gerek olmadığı ancak konunun incelenebileceğini söylemek, gerekirse de konuyu incelemeye sevk etmek bana daha doğru geliyor. Gerçek hayatta bu tür işlemler yok mudur? İddia edilen durum günlük hayatın olağan akışına aykırı mıdır? Bence bu tür durumlar çok vardır, günlük hayatın akışına da aykırı değildir. Dolayısıyla tarafların birbiriyle uyumlu beyanlarını esas almak, isteniyorsa aksini ispat etmek için incelemek daha doğru olurdu.

Görüşümüz ne olursa olsun, mükellef olarak alınacak ders açık: Bugünün yarını da var diye hareket etmek ve bütün vergisel işlemlerde olduğu gibi, zamanında gerekli domümantasyonu yapmakta yarar var. Aksi halde bir taraftan sahibi olunan varlığın veraset ve intikal vergisini ödemek ve belki de daha önemlisi, varsa tabi, vefat eden kişinin varisleri/yakınları arasında çıkacak sorunlarla uğraşmak gibi sonuçları kaçınılmaz.

Yazısı silinen fatura ve fişler

Bugünün ikinci konusu, yargı kararına konu olmuş bir olay. Konunun özeti şöyle: Yük taşımacılığı faaliyetiyle uğraşan bir şirkette yapılan incelemede, yasal defterlerde indirim konusu yapılan 1014 adet ödeme kaydedici cihaz fişinin üzerinde yer alan yazı ve rakamların okunurluğunu kaybettiği tespit edilmiş. Fişlerin, temin edildiği firmalardan “aslı gibidir” onaylı olarak tekrar tedarik edilmesi için davacı şirkete ek süre verilmiş ancak bu mümkün olmamış. Şirket temsilcisinin beyanı esas alınarak %15 brüt kârlılık oranıyla matrah farkı hesaplanmış ve cezalı tarhiyat yapılmış.

Tarhiyat yargıya taşınmış ve vergi mahkemesi, şirketin yük taşımacılığı sektöründe faaliyet gösterdiğinden Türkiye’nin farklı bölgelerinden akaryakıt temin edildiği gözetildiğinde, 1014 adet fişin tedarik edilmesinin mümkün olamayacağı, bu hususla ilgili olarak inceleme raporunda karşıt veya teknik araştırmaların yapılmadığı, salt üzerindeki sayı ve yazıların okunamaması gerekçesiyle fişlerin hiç düzenlenmemiş sayılamayacağı, objektif, somut ve yeterli araştırma yapılmadan eksik incelemeye dayalı olarak düzenlenen vergi inceleme raporu uyarınca yapılan dava konusu cezalı tarhiyatlarda hukuka uygunluk bulunmadığı sonucuna varmış ve davanın kabulüne karar vermiş. Karar Danıştay tarafından da onanmış. (Danıştay Dördüncü Dairesi’nin 05.11.2020 tarih ve E:2016/9589 K:2020/4270 sayılı kararı.)

Bu karardan hem İdarenin hem de mükelleflerin alması gereken dersler var. İdare, bu gibi durumlarda yeterli incelemeyi yapmadan tarhiyat yapmamalıdır. Yeterli inceleme ve araştırma yapılmadan tarh edilmiş vergileri kaldıran o kadar çok yargı kararı çıkıyor ki. Harcanan emeğe ve zamana da yazık, vergi kaçakçılığıyla mücadeleye ayrılması gereken potansiyelin boşa harcanmış olması da yazık.

Karardan mükelleflerin de alması gereken dersler var. Mükellefler de vergisel iş ve işlemlerde gerekli dikkat ve özeni göstermeli, defter ve belgelerin sağlıklı bir şekilde muhafazası konusunda titizlik göstermeli. Bu sadece yazar kasa fişleri için değil, elektronik defter ve belgeleri de kapsayacak şekilde, bütün defter, belge ve dokümanlar için geçerli. Gerekli özen gösterilmezse, yıllarca devam eden ihtilaf süreci, ek maliyetler ve uzun süre taşınan risklerle birlikte bir ticari hayat.

(Kaynak: Recep Bıyık / Dünya Gazetesi | 13.07.2022)